

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף צה.

מה ביאור המלאכות דלהלן ומשום מה חייב עליהם?

משום מה חייב ¹	מה המעשה?	
חייב משום מפרק תולדה דדש ²	חולב בהמה בשבת	החולב
חייב משום בורר	א) מעמיד את החלב בקיבה (-חומצה) ב) מניח חלב קרוש בכלי העשוי מקני סוף ³	המחבץ
משום בונה	המצמיד את פירוורי החלב הקרוש	המגבן

מה ביאור המלאכות דלהלן ומשום מה חייב עליהם לר' אליעזר?

משום מה חייב ⁴	מה המעשה?	
משום בונה דמשה גומות בבית ⁵	מטאטא את הבית	המכבד
משום בונה דמשה גומות בבית	מזלף מים בבית כדי להוריד את האבק	המרבץ
משום תולש תולדה דקוצר ⁶	נוטל חלות דבש מן הכוורת	הרודה

האם מותר לרבץ את הבית בשבת באופנים דלהלן? [תוד"ה שרא].

בבית שאינו מרוצף		בבית מרוצף אבנים (אפי' כדרכו)	
שלא כדרכו ⁷	כדרכו		
מותר ⁹	אליבא דר' יהודה: אסור מדרבנן אליבא דר"ש: מותר	מותר ⁸	לרבנן
אסור מדרבנן	אסור מה"ת	לתי' א' בתוס': מותר ¹ לתי' ב' בתוס': איכא שבות	לר' אליעזר

¹ ע' בחידושי הר"ן, שהביא מחלוקת האם דברי הברייתא כאן שאמרה גבי חולב מחבץ ומגבן שחייב הוא אליבא דכו"ע או רק אליבא דר' אליעזר ורבנן חולקים, ע"ש.

² כן פירש רש"י (בד"ה מפרק), ותוס' (בד"ה החולב). ועי' יוסף דעת כאן (עמוד תע"ב) שהביא השיטות.
³ ועי' נוטפים ממנו המי החלב והחלב מתקשה. ויש נפ"מ בין ב' הפירושים ברש"י, דלפירושו הראשון חשוב ברירה עצם מה שניכר השומן לבדו והמים לבדן, ואילו לפירושו השני הוי ברירה רק מתי שמופרדים לגמרי הנוזלים מן הגוש.

⁴ ונחלקו בברייתא בזה, דלרבנן אין חיובו אלא משום שבות, ורק לר' אליעזר חייב מה"ת.
⁵ וביארו התוס' (בד"ה המכבד), דלר"א הוי פסיק רישיה שישוה גומות ולכן חייב. ואילו לר"ש לא הוי פסיק רישיה, ולכן לשיטתו אפי' מותר לכתחילה.

⁶ ומבואר בברייתא שמחייב ר' אליעזר מלקות ביו"ט. והקשו התוס' (בד"ה הרודה), הא הוי צורך אוכל נפש. ותירץ ר"י, דאיכא לאוקמי ברודה סמוך לחשיכה דלא חזי תו לאורחין, או בדבש שהתקלקל שאינו ראוי לאכילה.

⁷ אלא עושה בהערמה שמביא עריבה של מית ורויץ פניו בזוית זו וידיו בזוית זו ורגליו בזוית זו.
⁸ דלא שיק בזה אשוויי גומות, ולכך התיר אמימר לרבץ במחוזא. אמנם מבואר ברש"י שדוקא במחוזא שכל העיר מרוצפת אבנים, ואין לגזור מרוצף אטו לא מרוצף.

⁹ אכן לפי רבותיו של רש"י משמע שרב אשי חולק וסובר שאסור.

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף צה:

מה דין עציץ נקוב או שאינו נקוב, לענין שבת ולענין הכשר זרעים?

הנותן עליו מים, האם הוכשר לקבל טומאה?	התולש ממנו בשבת, האם חייב?	
לא הוכשר - כמחובר	לרבנן: חייב - כמחובר לר' שמעון: פטור - כתלוש	עציץ נקוב
הוכשר - כתלוש ²	פטור - כתלוש	עציץ שאינו נקוב

מה סובר ר"ש בעציץ נקוב כדלהלן, האם התולש ממנו בשבת חייב?

כשניקב למטה מרביעית ³	כשניקב למעלה מרביעית ⁴	
פטור - כתלוש		ניקב כשורש קטן שלא כנגד השורש
בעיית הזקן שלא נפשטה	פטור - כתלוש	ניקב כשורש קטן שכנגד השורש
מודה ר"ש שחייב - כמחובר	פטור - כתלוש	ניקב כמוציא זית (בכדי טהרתו)

מה הן החמש מדות בכלי חרס אליבא דרבא?

מה דינו?	כמה ניקב?	
טהור מלטמא אם הוא גיסטרא	ניקב כמוציא משקה	א.
אי אפשר לקדש בו יותר מי חטאת	ניקב ככונס משקה	ב.
הוא כמחובר ואינו מקבל הכשר זרעים	ניקב כשורש קטן	ג.
אינו מקבל טומאה יותר משום סתם כלי חרס	ניקב כמוציא זית	ד.
טהור מלקבל טומאה יותר אפי' אם יחדו לרימונים ⁵	ניקב כמוציא רימון	ה.

¹ הוקשה לתוס' מהסוגיא דפסחים שמבואר שאסור אליבא דר' אליעזר להדיח את העזרה. ותירצו התוס', דשאני הדחה שאפי' במרוצף אסור שהרי הוא ממלא את הגומות שבין אבן לאבן, אבל ריבוץ איה"נ שמוותר. ובתירוץ השני כתבו התוס', שאה"נ שר"א גוזר במרוצף אטו לא מרוצף, וס"ל דהוא שבות חמורה האסורה אפי' במקדש.

² ומברייתא זו מקשה הגמ' על משנתנו שמשמע ממשנתנו שלכל ענין משהו ר"ש עציץ נקוב לשאינו נקוב, ואילו כאן בענין הכשר זרעים חזינן שחלוק נקוב משאינו נקוב, דמחמירים בשאינו נקוב לקבל הכשר זרעים כתלוש. והקשו התוס' (בד"ה ורמינהו) מאי קושיא, הא גם הברייתא ס"ל שלר"ש אין חילוק בין נקוב לשאינו נקוב - ותמיד דינו כאינו נקוב, מלבד לענין הכשר זרעים. וביאר ר"ת דקושית הגמ' היא מכ"ש, דאם לענין שבת ס"ל לר"ש דנקוב כאינו נקוב אף להקל ולפוטרו מאיסור תולש, אי"כ כ"ש שלענין הכשר זרעים יש לו לעציץ נקוב להחשב כאינו נקוב לחומרא, ולמה אמרה ברייתא זו גבי נקוב שלא הוכשר. וע' בתוס' עוד פירושים.

³ כלומר, שניקב במקום שעתה כבר אין הכלי מקבל רביעית.

⁴ ביאר אביי, דאם נאמר ע"י ר' זירא איזה מימרא שמודה ר"ש באיזה אופן, הוא רק אם היו הנקבים תחת מקום שיכול לקבל רביעית, אבל אם היו מעל, שעדיין ראוי העציץ לקבל רביעית, בזה בכל אופן ס"ל לר"ש שחשוב נקוב כאינו נקוב, והתולש ממנו בשבת פטור.

⁵ לקמן (דף צו.) איתא בשם ר' אליעזר, דאפי' אם יחדו לרימונים לא מהני, ושיעורו לקבל טומאה הוא בזיתים דוקא.

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il
